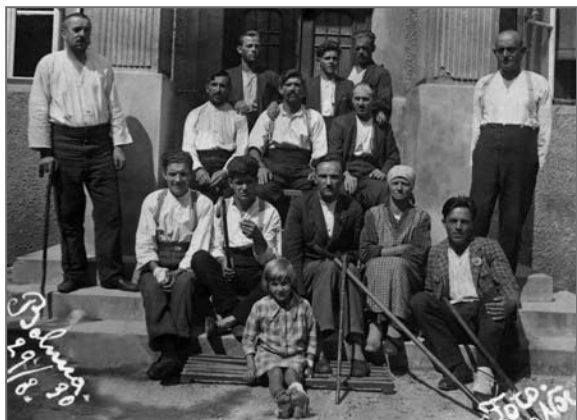

Zanimivosti iz življenja Gvažarjev

Gre za obdobje iz življenja družine Noč, Gvažarjevih, od rojstva mojega deda Martina leta 1872 do smrti njegovega sina Antona v letu 2004. Po očetovem pripovedovanju se je ded, preden je bil vpoklican v avstro-ogrsko vojsko, leta 1894 izučil za steklarja. Kladivce, diamantni nož za rezanje stekla in ravnilo je kasneje prevzel oče Martin, ki je po drugi svetovni vojni na Beli vstavil veliko novih okenskih stekel. Ded je bil poklican v vojsko za tri leta. Ko se je leta 1897 iz pionirske čete na Ptujju vrnil, je z bratom Mihaelom in Francem uredil dedne zadeve in postal posestnik kmetije. V Javorniškem Rovtu je spoznal Mino Noč in se z njo leta 1902 poročil. V zakonu se jima je rodilo osem otrok, štiri fantje in štiri dekleta. Mirno življenje na Gvažarjevi kmetiji je prekinila prva svetovna vojna. Po očetovem odhodu na vojsko je na kmetijo prišel pomagat stric Albin, mamin brat, ki je kot znan veseljak v hišo prinesel malo vedrine. Srečo pa so imeli tudi ob bombardiranju, saj niso bili med pogorelci. Po koncu prve svetovne vojne in očetovi vrnitvi se je z rojstvom nove države začelo zanimivo obdobje. Ustanavljala so se številna društva. Fantje so odhajali na služenje vojaškega roka. Najprej je leta 1923 v Dubrovnik odšel na osemnajstmesečno služenje France, nato je bil na vrsti Martin, ki naj bi tudi služil polni vojaški rok. Deda je nekdo opozoril na zakon, ki je določal, da se rekrutu skrajša rok, če sta v njegovi družini polni rok že odslužila vsaj dva člana, zato se je Martin že po devetih mesecih vojaščine smel vrniti iz Bitole. Andrej je odslužil polni vojaški rok v Skopju, Anton pa si je izbral vojaški poklic. V Vršču je postal član vojaškega orkestra in v njem igral violino. Gvažarjevi fantje in dekleta so se včlanili v Jugoslovansko Orlovsko zvezo. Sodelovali so v različnih telovadnih sekcijah in to od najmlajših do članskih vrst. Orli so se med seboj imenovali bratje in sestre. Martin je na telovadni tekmi v Ljubljani poleti 1925 dosegel oceno 91,52 % in si tako prislužil veliko diplomu v nižjem oddelku. V Katoliško prosvetno društvo je bila včlanjena vsa družina. Dekleta so sodelovala v krožkih ročnih del in v kuharskih tečajih, fantje pa so se udeleževali v gledališču. Oba Martina pa sta bila tudi člana gasilskega društva na Beli. Andrej je bil navdušen planinec. Mlajše člane društva je vodil po planinah. Ker pa je bil izučen čevljar, je veliko sodeloval še pri obrtni organizaciji. Andrej je bil tudi navdušen amaterski fotograf. Zanimiva je njegova fotografija brata Martina, ki jo je posnel pred obratno ambulanto na »Snožetih« ob

prav posebni priložnosti. Zgodilo se je 15. avgusta, na veliki šmaren, ko je hudo bolan ded ležal v hiši. Njegov sin je pristopil k njemu in mu povedal, da gre v planino. A ded ga je posvaril z besedami: »Danes ne hodi v planino. Je tako velik praznik, da še kača ne gre na drevo.« Prepričeval ga je še, pa ga fant ni ubogal in z družbo odšel na Belščico. Ob nabiranju planik pa mu je spodrsnilo, da si je zlomil nogo. Prijatelj Pavel ga je malo na hrbtu, malo pa z vleko na polomljenih vejah zvelkel domov. Ded ob sinovi nesreči ni imel nobenega komentarja, le ob zdravnikovem večernem obisku je izjavil, da ima tistega dne težave Martin mlajši. Zdravnik je odredil takojšnji prevoz v bolnišnico. Prevoznik je bil njegov brat Andrej, ki ga je odpeljal s kolesom. Zdravniki so kompliciran zlom dobro oskrbeli, tako da kasneje oče z nogo ni imel nobenih težav. Zanimiv je seznam trinajstih časopisov in revij, na katere so bili leta 1934 naročeni pri Glažarju in cene nakupov v dinarjih: *Ilustrirani Slovenec* (ob nedeljah, 120 dinarjev), *Domoljub* (38 din), *Bogoljub* (plačan v župnišču, 20 din), *Vigred* (25 din), *Kmetovalec* (40 din), *Sadjar-Vrtnar* (plačan blagajniku društva, 25 din), *Katoliški misijoni* (plačano v župnišču, 18 din), *Salezijanski vestnik* (plačano Novakovi, 10 din), *Tuji svet* (plačano v župnišču, 10 din), *Naš rod* (plačano v šoli, 25 din), *Zbirka knjig Mohorjeve družbe* (plačano v župnišču, 25 din), *Misijonski koledar* (plačan v župnišču, 10 din) in *Angelček* (plačan v šoli, 8 dinarjev). Po očetovi smrti, 13. januarja 1931, so se Glažarjevi otroci počasi poslovili od doma in si ustvarili svoje družine. Le teta Angela je ostala sama.

Desetčlanska družina Noč okoli leta 1922 in Martin Noč pred obratno bolnico leta 1930 (hrani Martin Noč)